

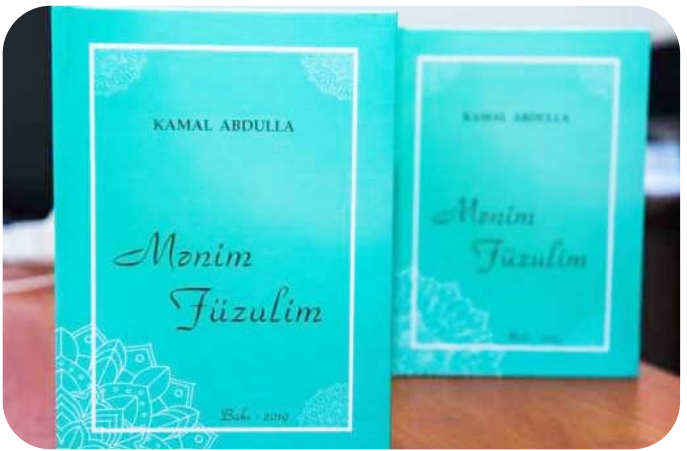

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

TANRI DƏRGAHINDAKI SƏS

Qarşımdakı esseni oxuyuram. Elə ilk cümlə məndə qəribə assosiasiya yaradır. Özüm-özümdən şəkənlirəm, ətrafa boylanıram. Təkrar qayıdıb masamın üstündəki kitabı baxıram. Və birdən mən də eşidirəm o səsi - akademik Kamal Abdullanın dediyi səsi... Kamal müəllim deyir ki, "Füzuli başdan-başa Sədi". Mənim də eşitdiyim səs Füzulinin səsidir. O qədər doğmadı ki, canımdan artıq sevdiyim insanın səsinə bənzəyir, ruhumu oxşayır - anamın laylası kimi... sevdiyimin pıçılıtsı kimi... nəvəmin qığıltısı kimi... və bir az da Tanrı sədası kimi... Bu bənzətmələrim söz xatirinə deyil. Əksinə, bu bənzətmələr Göy üzündən gələn, şimşəkləri, buludları çəkib yerə gətirən, ulduzları axmağa məcbur edən, Ayı bədirləndirən sədi... Və bu səs həm də Məcnunun səsidir... Leylinin hıçqırtısıdır... Və nəhayət, elə bu səs Kamal müəllim dediyi kimi, Füzulinin özüdür...

Oxuyuram esseni. Öncə Kamal Abdullanın fikirlərinin rəngini tutmağa çalışıram, onun çalarlarının dərinliklərinə enmək, düyn vurduğu nöqtələri duyğularımın açmaq və elə o yazının içindən Füzuliyə baxmaq istəyirəm. Görək alınacaqmı? Çox ağır bir yükün altına girdiyimi hiss

edirəm. Sözü rəngini tapmaq, fikrin yaratdığı mənzərəni öz sözüne çevirmək və bir də bu rənglə bu mənzərəni tamamlamaq... Beləcə, yapışdığım fikrin ətəyini buraxmadan dinləyirəm Füzulini - onun gah Leyli hıçqırtısını... gah Məcnun naləsini... gah da şair hikmətini... Bu üç məqam həm ayrı-ayrılıqda sədi, həm də bir axarda, bir dildə, bir dodaqda puçurlayan səs... Nə qədər doğmalığı var bu üç səsin mayasında, canında, qanında. Ona görə də o səsi dinləyəndə yorulmursan, rahatsızlıq hiss etmirsən. Əksinə, sənə elə gəlir ki, ruhun qoşulur o səsə. Onun arasında yavaş-yavaş səsləşməyə başlayır Füzuli səsiylə. Çünki Füzuli səsi Leyli səsi olanda sevgisinə qovuşmaq üçün ölümlə bərişən bir nakam xanımla səsləşərək, ona hardasa "bu haqq yolun açıq olsun!" - söyləmək istəyindən özünü saxlaya bilmirsən. Bunu sənə Leyli səsi vadar edir. Digər tərəfdən əzabları, Məcnunluğu qəbul etmiş Qeysin səsinə dinləyəndə isə "Leylin səni qovuşacağın ünvanda gözləyir!" səsi Füzuli dilindən elə qopub gəlir ki, az qala Qeysə həsəd aparırsan. Axı bu səs vüsala, qovuşma anına tuşlanmış bir işarədir. Təbii ki, bu, məhz akademik Kamal Abdullanın sözünün rəngindən oxuyub özüm üçün çıxardığım nəticədir. Üstəlik, burda bir qənaətim də var. O da həmin Füzuli səsinin Kamal Abdulla sözünün rənginə qatılmasıdır. Yəni burda da bir qovuşma var - sözlə rəngin vüsal qovuşması. Zənnimcə, bu qovuşma idrakdadı, düşüncədədi və nəhayət, ürəkdədi. Yəni deyirəm, Füzuli səsi Kamal Abdullanın sözünün rənginin təməli idi. Məhz ona görə ki, o səsi mənə çatdıran, oxucuya eşitdirən akademik Kamal Abdullanın özü və sözüdür.

Essenin hər sətirində açıq duyulan Füzuli səsi yavaş-yavaş ürəyimin səsinə qarışır. Ona görə ki, bütün sevgiyə çevrilən nə varsa, hamısının evi məhz ürəkdi. Bunu Kamal Abdulla da qabardır, xatırladır, təqdim edir. Və həmin "evin" Leylinin də, Məcnunun da iqamətgahı olduğu bilinir. Bu məqam üzə çıxmaqla bəhəm, həm də Füzuli səsinin o evin işığı olduğunu da göstərir. Deməli, sevginin, vüsala evi olan ürəyimiz bu nöqtədə səsin işıqlandırdığı saray qədər möhtəşəmdir. Bu möhtəşəm saraydan gələn səs Məcnundan artıq aşıqlığı olan bir şairin, yəni Füzulinin əl çatmayan ucalığıdır. Sadəcə olaraq, biz o ucalığı görür, dinləyirik. Məndən və bir çoxlarımızdan fərqli olaraq, hörmətli Kamal Abdulla o ucalığa neçə köynək yaxın, neçə qat doğmadır. Mən "Səbr eyləmə, eylə tərki-ələm..." essensini oxuyanda yaşadığım və təkrar-təkrar dinlədiyim Füzuli səsinin qoynunda özümü Tanrıya çox yaxın hiss etdim. İnanırdım ki, şeyx Füzuli seçilmişlərdən biri kimi səsin olduğu yerdən də öndədir...

Bəli, Füzuli səsinə tanımaq, ona qulaq kəsilmək xoşbəxtliyini mənə yaşatdığı üçün essenin müəllifinə - sözünün rəngindən yapışib dinlədim o səsi - demək istəyirəm.